

Iyyasuusi fi Haadha Isaa Waaqeffachuun Sirriidhaa??-Kutaa 2

- Wal gahiin (Yaa'in) Nikaya iffaa (First Council of Nicaea) waa'ee maali ilaalchisee adeemsifamee?
- Wal gahiin Konstantinopol (Council of Constantinople) hoo waa'ee maali ilaalchiseetii?

https://en.wikipedia.org/wiki/First_Council_of_Nicaea

www.sammubani.com/?p=15086

Iyyasuusi fi Haadha Isaa Waaqeffachuun Sirriidhaa?-Kutaa 2

Description

Iyyasuus (nageenyi isarratti haa jiraatu) â€œAni Gooftaadha na waaqefadhaaâ€• akka hin jenne hundi keenyaa ni beekna. Dhugumatti ergaan isaa guddaan: â€œRabbii Gooftaa kiyyaa fi Gooftaan keessan taâ€™TMe gabbaraa (waaqefadhaa), Isaan ala wanta biraa hin waaqeffatinaaâ€• kan jedhu ture. Tarii namni kana yommuu dhagayuu, namoonni maal taâ€™TManiitin â€œIyyasuus gooftadhaâ€• jechuun waaqefatu ree? jechuun gaafachuu dandaâ€™TMa. Gaafi isaa kanaaf deebii karaa adda addaattin kennuun ni dandaâ€™Tma. Garuu isaan keessaa inni ijoon: osoo sirritti itti hin xinxallin namoota yeroo duri wanta Iyyasuus hin jenne jedhan hordofuudha. Kanaafi, Rabbiin subhaanahu wa taâ€™TMaalaa akkana jedha:

قُلْ يَا أَهْلَ الْكِتَابِ لَا تَغْلُوا فِي دِينِكُمْ غَيْرَ الْحَقِّ وَلَا تَتَّبِعُوا أَهْوَاءَ قَوْمٍ قَدْ ضَلُّوا مِنْ قَبْلُ وَأَضَلُّوا كَثِيرًا وَضَلُّوا عَنْ سَوَاءِ السَّبِيلِ

â€œJedhi, â€œYaa warra kitaabaa! Amantii keessan keessatti dhugaan ala daangaa hin darbinaa. Fedhii ummata duraan jallatanii darbanii, namoota hedduu jallisanii fi karaa qajeelaa irraa jallatanii hin hordofinaa.â€• Suuratu Al-Maaâ€™TMidah 5:77

Kuni Kiristaanotaaf gorsaa guddaadha. Dhugumatti, Iyyasuus gooftaa akka hin taanee ragaalee fi mallattooleedhaan ifa taâ€™TMe jira. Kana booda namni sammuu qulqulluu qabu, â€œIyyasuus gooftaa erga hin taane, Kiristaanonni eessaa fidanii gooftaa jedhan ree?â€• jechuun gaafata. Aayan armaan olii deebii gahaa isaaf kenniti. Iyyasuus gooftaadha ykn ilma gooftaati kan jedhe namoota duraan fedhii qullaa hordofaniidha. Akkuma macaafni qulqulluun mirkaneessu yeroo jalqabaatiif Iyyasuus ilma waaqayyooti kan jedhe nama Phaawulos jedhamuudha.

Namni kuni amanti Kiristaanaa jallisuu keessatti gahee olâ€™aanaa kan taphateedha. Phaawulos nama Yahuudi ture. Maqaan isaa â€™Saaâ€™olâ€™ jedhamaa ture. Inni Iyyasuusin hin argine. Yeroo Iyyasuus gara diinii (amantii) Rabbiitti namoota waamu fi isaan gammachisuus hin dhageenye. Yeroo isaa jalqabaa irratti, Phaawulos Kiristaanota Iyyasuusin hordofanitti namoota diina taâ€™man gurguddaa keessaa tokko ture. Inumaa, isaan adabaa fi garmalee rakkisaa ture. Erga Rabbiin Oltaâ€™man Iyyasuusin gara samii ol fuudhee booda Phaawulos tasa gara Kiristaanummaa seenu isaa labse. Erga itti seenee booda oduu addaa odeessu jalqabe. Yeroo gara Damasqoo deemu ifni akka isa marsee fi gooftaan samii irraa akka itti lallabee ni dubbata. Ergasii gara mana sagadaa deemun â€™Iyyasuus ilma waaqayyootiâ€™ jechuun namoota itti waamu jalqabe. Yeroo san irraa eegale, amantin sobaa kuni Kiristaanota keessa babalâ€™ate. (Ragaaf ilaali Macaafa qulqullu: â€™[Hojii Ergamtootaa Boqonnaa sagal](#), lakkoofsa 1-6 fi 19-21, Hojii Ergamtootaa Boqonnaa 22, Lakkoofsa 3-11)

Iyyasuus gooftaadha ykn silaase keessaa tokko kan jedhes namoota fedhii qullaa hordofaniidha. Dhimma Iyyasuus ilaalchisee wanta jechuu fi amanuu qaban mariâ€™achuuf yeroo adda addaa keessatti wal gahanii jiru. Wal gahii kanniin keessaa ijoo kan taâ€™man mee haa eerru:

Wal gahii Tokkoffaa Nikaya (First Council of Nicaea)â€™“ Wal gahin kuni ajaja mootii sanama (idol) waaqefatu maqaan isaa Konistantayn jedhamuun bara 325 tti adeemsifame. Konistantayn mootii Impaayara Roomaa ture. Kiristaanummaa fudhachuu isaa erga labsee booda, Kiristaanonni amanti tokko irratti akka wali galaniif bakka adda addaa irraa qeysota walitti qabe. Namoonni wal gahii kana irratti argaman bakka sadiitti qoodaman:

1ffaa-Warra Rabbiin tokkichoomsanii fi â€™Iyyasuus gooftaa mitiâ€™ jechuun mormaniidha. Garee kana nama Ariyos jedhamutu hoggana.

2ffaan-Warra Iyyasuus yeroo hundaa abbaa waliin jiraatadha jedhaniidha. Namni ilaalcha kana deeggaru Paappasi Aleksander jedhamuudha. Akkasumas, namni Asanasiyus (Athanasius) jedhamuus isa waliin ture.

3ffaa-Warra wal gahan keessaa gariin isaanii ilaalcha armaan olii lamaan walitti araarsu barbaadan. Isaan keessaa nama Awsiyoos jedhamuudha. Ni jedhe, â€™Masiih dhabama irraa hin uumamne. Kana irra, abbaa irraa dhalate.â€™

Ilaalchi kuni ilaalcha garee lammataa irraa garagaraa miti. Mootiin Konistantayn ilaalcha kanatti dabe. Ilaalcha kana qeeysonni 318 ni deeggaran. Kanneen hafan immoo Ariyosin deeggarun ilaalcha kana ni faallessan. Sababa kanaaf Ariyosi fi deeggartoonni isaa ni ariâ€™aman. Kanaafu, qeeysonii 318 wal gahii Nikaya irratti murtoo baayâ€™ee baasan. Isaan keessaa inni ijoon Iyyasuus waaqayyoo akka taâ€™me labsuudha.[\[1\]](#)

Hafuurri qulqulluun (Manfas quddus) silaasse keessaa tokko taâ€™tuu wal gahii kana irratti hin tuqamne. Kana irra, wali gahiin kuni wal dhabii isaanii â€™ilmaa fi abbaaâ€™ jedhu ilaalchise furu ture. Hafuurri qulqulluun silaase keessaa tokko kan jedhame yeroo wal gahii Konistantipol (Council of Constantinople) bara 360 keessa adeemsifameedha.[\[2\]](#)

Phaawulos ergaa isaa keessatti yeroo garii Iyyasuus nama akka taâ€™me dubbata, yeroo biroo immoo waaqayyoo akka taâ€™me dubbata.[\[3\]](#) Phaawulos wal gahii kanaan dura ture.

Akkuma barreefama armaan olii irraa hubannu, â€œIyyasuus gooftadha ykn ilma gooftati.â€• Kan jedhe Phaawulos, qeysotaa fi mootii Rooma Konistantayn dha. Akkuma Qurâ€™aanni nutti himu namoonni kunniin fedhii qullaa ofii hordofuun amanti sobaa kana kaaâ€™TMan. Kanaafi Rabbiin subhaanahu wa taâ€™TMaalaa aayah armaan olii keessatti ni jedha: **Fedhii ummata duraan jallatanii darbanii, namoota hedduu jallisanii fi karaa qajeelaa irraa jallatanii hin hordofinaa.**â€•

Hanga Qurâ€™aanni buâ€™TMuutti namoonni duraani kan akka Phaawulos, Aleksander, Asanasiyus fi kanneen biroo â€œIyyasuus gooftadha ykn ilma gooftaa ykn sillaase keessaa tokko.â€• jedhan namoota meeqa meeqa jallisanii! Dhugumatti namoota baayâ€™TMee jallisanii jiru. Ofillee haqa irraa jallatanii namoota biroos jallisan. Haqni: â€œRabbiin tokkicha, ilma hin qabu. Kan gabbaramu qabu Isa qofa. Iyyasuus ergamaa qofa. Gooftaa ykn ilma gooftaati miti.â€• Namoonni kunniin **fedhii qullaa** isaanii hordofuun, â€œIyyasuus gooftadha ykn ilma gooftaati ykn Rabbiin sadaffaa sadeeniti (silaase)â€• jedhan. Ergasii, Iyyasuusin ni waaqefatan. Haala kanaan, dhugaan ala amantii keessatti daangaa darban. Fedhiin qullaan wanta haqa faalleessuudha. Kanaafu, yaa Kiristaanota! Amantii keessan keessatti dhugaan ala daangaa hin darbinaa. Fedhii qullaa namoota isiniin duraa ofillee jallatanii namoota baayâ€™TMees jallisan hin hordofinaa. Isaan hordofuun wanta haqa faallessu hin jedhinaa. Kana jechuun â€œIyyasuus gooftadha ykn ilma gooftaati ykn sillaase keessaa tokkoâ€• hin jedhinaa.

Guduunfaa

âˆ’Iyyasuus (aleyh salaam) â€œAni Gooftaadha na waaqefadhaaâ€• hin jenne. Garuu â€œIyyasuus gooftadha ykn ilma gooftaatiâ€• kan jedhe namoota isa booda dhufaniidha. Kan akka Phaawulos. âˆ’Sababa ergaa nama kanaatin, â€œIyyasuus gooftaadha moo gooftaa mitiâ€• jedhu ilaalchisee wal dhabbi fi mormiin kiristaanota jidduutti ni uumame. Mormii fi wal dhabbi kana furuuf wal gahin bara 325tti ni adeemsifame.

âˆ’Namoonni wal gahi kanarratti argaman: warra Rabbiin tokkichoomsan, â€œIyyasuus gooftaa miti.â€• jedhanii fi warra â€œIyyasuus abbaa waliin jiraatadhaâ€• jedhaniidha. Namoonni yaada jalqabaa deeggaran Ariyosi fi hordoftoota isaati. Namoonni yaada lammata deeggaran immoo paappasi Aleksandarii fi mootii Roomaa Konstantiyyiniidha.

âˆ’Xumura wal gahii irratti: Ariyos fi hordoftoonni isaa â€œIyyasuus goofta mitiâ€• waan jedhaniif ni ariâ€™TMaman. Ergasii, Iyyasuus gooftadha ykn ilma waaqeyyooti yaanni jedhu mirkanaaâ€™TMe labsame.

âˆ’Akkuma asirraa hubannu: Iyyasuus gooftadha ykn ilma waaqayyoti kan jedhe Iyyasuus osoo hin taâ€™TMin, namoota isa booda dhufan kan fedhii qullaa hordofaniidha. Kanaafi, yaanni â€œIyyasuus gooftaadha ykn ilma gooftaatiâ€• jedhu yaada wal faallessu fi walitti buâ€™TMuudha. Fedhiin qullaan walitti kan buâ€™TMuu fi nama jallisuu waan taâ€™TMef, namni sammuu qulqullu qabu yaanni kuni soba akka taâ€™TMe takkamaan beeka.

âˆ’Kanaafu, namni wanta namoonni darban lafa kaâ€™TManiin gowwoomu hin qabu. Taâ€™TMuu baannan, namoota durii ofillee jallatanii namoota biroos jallisan yoo hordofe, adabbii fi dallansuu Rabbiitiif of saaxila. Sababni isaas, Rabbiin ala wanta biraa waaqefachun yakkaa guddaa Rabbiin hin araaramnedha.

Kitaabban wabii:

[1] [Juhood ulamaaâ€™TMil Muslimiin fii raddi ala nasaaraa fii qarni raabiâ€™TMa ashar hijriyy](#)-fuula 339-340, (Size 20.3MB)

https://en.wikipedia.org/wiki/First_Council_of_Nicaea[2]

https://en.wikipedia.org/wiki/First_Council_of_Nicaea

[3] Juhood ulamaaâ€™il Muslimiin fii raddi ala nasaaraa fii qarni raabiâ€™a ashar hijriyy-fuula 383

Date Created

June 19, 2020

Author

admin